

1 Om verket

På nivå er en serie grammatikkbøker. Serien består av to teoribøker og fire arbeidsbøker. Bøkene følger opp målene for språkbruk i *Det europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning, vurdering* (UDIR, 2011, heretter Rammeverket) og *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere* (VOX, 2012, heretter Læreplanen).

Teoribøkene

Den første teoriboka i **På nivå**-serien tar for seg *basisnivået*: A1 og A2. Her gjennomgås grunnleggende grammatikk og setningslære, samt noe tekstbinding og en del teksttyper som det forventes kjennskap til på A1 og A2.

Den andre teoriboka tar for seg det *selvstendige* nivået: B1 og B2. Her bygges det videre på A1-A2-boka, og temaene utvides i dybden og bredden.

Mens A1-A2-boka har et kapittel om *lydlære*, er det i B1-B2-boka et kapittel om *ordlære*. Ordklassene *pronomen* og *spørreord* blir kun gjennomgått i A1-A2-boka.

Arbeidsbøkene

A-nivå

I arbeidsboka på A1 står arbeid med *enkle mønstre* sentralt, enten det gjelder lydlære, morfologi, setningsgrammatikk eller tekstgrammatikk. Grammatikken brukes både i enkle setninger og i små tekster det er vanlig å møte i arbeidet med å lære et nytt språk. Det legges ikke opp til noe inngående analysearbeid, og det er stort sett bare i overflaten at det eventuelle analysearbeidet finner sted. Det kan være at oppgaven utfordrer innlæreren til å skille sentrale ordklasser fra hverandre, eller det kan være grunnleggende morfologiske mønstre som det er vanlig å legge vekt på i starten av norskopplæringen.

Analysearbeidet begynner forsiktig på A2, selv om hovedfokus fortsatt er på frekvente mønstre og enkle setninger. Her legges det noe mer vekt på hvordan morfologi er betydningsbærende, og i syntakskapitlene blir innlæreren gjort oppmerksom på at ordklasse og setningsledd ikke er det samme. Ulike innfallsvinkler prøver å gjøre innlæreren vant til å tenke på dette som to ulike nivåer av språklig analyse.

B-nivå

I B1-arbeidsboka fortsetter arbeidet med å gjenkjenne og skille ordklasser fra hverandre, og *metaspråket* (språk om språk) som vi bruker i arbeidet med grammatikk, blir tydeligere. B1-nivået er et nivå der innlæreren utvider bredden i uttryksmuligheter på norsk, og oppgavene preges av dette: Der vi på A2-nivået bearbeidet grammatikk for å få grep om grunnleggende deler av norsk språk, tar vi på B1-nivået et steg videre inn i flere språklige utfordringer.

B2-arbeidsboka bygger videre på den utvidelsen av språklige uttryksmåter som B1-arbeidsboka la grunnlaget for. Språk på B2-nivået kjennetegnes av et språklig *overskudd* og en stor grad av språklig *bevissthet* (Carlsen og Moe, 2019, s. 86). Arbeidsboka på B2-nivå støtter opp om arbeidet med å utvikle slik språklig kompetanse. Derfor inneholder B2-

arbeidsboka oppgaver som både *forsterker* kompetanse i grunnleggende språkstrukturer samtidig som de inviterer til å *utvide* språkbrukerens uttryksmåter ved å vise hvordan grammatikk på ulike måter er viktig for å kunne uttrykke seg detaljert og nyansert.

Arbeidsbøkene i **På nivå**-serien øker i omfang for hvert nivå, noe som er i tråd med den tolkningen av Rammeverkets nivåer som Rammeverket selv legger opp til:

Selv om *Underveis* befinner seg halvveis mot *Terskel* på en skala av nivåer og *Terskel* ligger halvveis mot *Oversikt*, så tyder praktiske erfaringer med tilsvarende skalaer på at mange innlærere vil bruke mer enn dobbelt så lang tid på å nå til *Terskel* fra *Underveis* som de trengte for å nå *Underveis*. Deretter vil de antakelig bruke mer enn dobbelt så lang tid på å nå til *Terskel* fra *Oversikt* som de trengte for å nå *Underveis*. (Rammeverket, s. 20, kursiveringer i original)

Hvordan nivåene i Rammeverket kan eller bør leses, tolkes og brukes, vil jeg se nærmere på i avsnittet om forholdet mellom **På nivå** og Rammeverket.

Flerspråklighet som ressurs

Både teoribøkene og arbeidsbøkene legger opp til at innlæreren tar i bruk hele sin språklige kompetanse. Særlig i en språkinnlæringsprosess er det viktig å anerkjenne flerspråklige ressurser som en kilde til forståelse, prosessering og læring. Dette er også i tråd med Rammeverkets syn på flerspråklighet som en ressurs, noe som understrekes ytterligere i utvidelsen og videreutviklingen av Rammeverket: *Companion Volume with New Descriptors* (Europarådet, 2018, heretter CV18).

I **På nivå** er dette konkretisert blant annet ved hjelp av en rekke tegneserier som viser hvordan ulike utsagn eller grammatiske kategorier fremstår på ulike språk (norsk, engelsk, spansk, vietnamesisk, russisk og arabisk). Hver tegneserie avsluttes med en rute med ikonet for sammenlikning av språk: *Hva sier du på ditt språk?*

I arbeidsbøkene inviteres dessuten innlæreren til å oversette ord fra enkelte ordklasser til sitt språk. Slike oppgaver har naturlig nok ingen fasit, men dersom det er flere i samme gruppe med samme førstespråk, eller som har språket det er tale om i sin språkportefølje, er dette oppgaver som innbyr til samtale omkring ordets innhold, bruk og grammatiske status.

Ikoner

Ikonene i boka gjør det lett å navigere mellom ulike type øvinger. De gjør også elevene oppmerksomme på ferdighetene som er nevnt i Læreplanen.

Følgende ikoner er brukt:

Lese

Skrive

Lytte

	Sammenlikn (med ditt språk)
	Ekstra fordypningsstoff
	Henvisning til teoribøkene
	Henvisning til ordboksopplysninger (B1-B2-nivå)
*	* foran en setning betyr at setningen er ugrammatisk

Stikkordsregister og tillegg

Bakerst i hver teoribok er det et stikkordsregister (en indeks) med oversikt over de temaene som er behandlet i verket. Det samme registeret er trykt i begge teoribøkene, slik at man har en samlet oversikt. Henvisningen til de respektive bøkene er angitt med ulike farger.

Kildelista til begge bøkene er plassert til sist i B1-B2-boka. I B1-B2-boka er det dessuten to korte avsnitt om språksituasjonen i Norge: Først en forklaring på hvorfor det er to skriftspråk i Norge, og deretter noe lett tilgjengelig informasjon om dialekter og dialektenes stilling i Norge. Siktemålet med avsnittet er å gi en mulighet til å kunne forstå litt om dialektsituasjonen i Norge. Eventuelt kan avsnittet brukes som en inngang til å snakke mer om dialekten på stedet, eller til å diskutere dialekter generelt, både i Norge og i andre land i verden.

Det siste tillegget er en oversikt over *uregelrette* verb. Det vil si at lista i tillegg til å inneholde *sterke* verb også inneholder en rekke *svake* verb som har omlyd eller andre avvik fra det regelrette mønsteret i gruppe 1-4.

Rammefortelling: Even, Frida, farmor og tante Petra

På nivå-serien er bundet sammen av en rammefortelling med gjennomgangsfigurer. Vi møter disse hovedpersonene:

Even – rørlegger, 23 år

Frida – sykepleierstudent, 21 år

Selma – Fridas farmor

Petra – Selmas venninne, deler leilighet med henne

I A1-A2-boka blir vi introdusert for Even og Frida og familiene deres. Siden Frida bor hos farmora og Petra mens hun studerer, blir leseren særlig godt kjent med dem. I B1-B2-boka

flettes historiene sammen, og det hele ender (selvfølgelig) med at Frida og Even blir forelsket.

Gjennom å ha en historie som bakgrunn for arbeidet med grammatikk, skapes det en kontekst som grammatikken kan forankres i. Dette har stor betydning nettopp fordi grammatikk vanskelig kan løsrives fra bruk, og fordi grammatikk brukt i konkrete situasjoner gjør grammatikken mer tilgjengelig og enklere å forstå.

En annen gevinst ved å bruke en rammefortelling og et persongalleri er at bildematerialet blir sammenhengende. Leseren blir kjent med personene på bildene, og det gjør det enklere å tyde bildene og bildenes kontekst. For mange innlærere vil dette være en fordel. Bak hvert bilde ligger det en historie, og det er ikke likegyldig hva en velger å ha med på bildet, eller hvilket uttrykk personene på bildene skal ha. Når innlæreren etter hvert blir kjent med personene, blir det enklere å prosessere og forstå hva bildet ønsker å formidle. Det fører til at bildet lettere kan gi leseren den knaggen han eller hun trenger for å henge en grammatisk kategori eller dens bruk på. Siden situasjonene forhåpentligvis er gjenkjennelige, vil også overføringsverdien være ivaretatt i det innlæreren kan relatere til egen hverdag og selvopplevde kontekster for bruk av norsk.